

Заступнику міського голови-
секретарю Київської міської ради
Бондаренку В. В.

Шановний Володимире Володимировичу!

У рамках реалізації проєкту «Підвищення спроможності органів самоорганізації населення міста Києва в ухваленні владних рішень на місцевому рівні», керівником якого є депутат Київської міської ради 7-го та 8-го скликання - Петровець Олег Федорович, було проведено фокус групове дослідження, в якому взяли участь керівники всіх ОСН м. Києва, що фінансуються із бюджету міста.

Станом на зараз, ми вже маємо результати фокус групового дослідження.

У рамках підписаного 01.06.2024 року меморандуму між ГО «СВІДОМІ» та Київською міською радою маємо намір ознайомити Вас із результатами дослідження. Разом із цим, командою проєкту було проаналізовано результати цього дослідження та напрацьовано рекомендації з метою покращення умов функціонування ОСН у м. Києві.

Зокрема, ми пропонуємо:

1. Забезпечити проведення на постійній основі інформаційної компанії відносно залучення до керівних органів ОСН м. Києва молоді;
2. Запровадити конкурс проєктів лише для ОСН (з можливим варіантом реалізації цього конкурсу окремо в районах міста) та передбачити для цього необхідні кошти;
3. Ввести додаткову оплачувану посаду юриста в структурі ОСН та передбачити необхідні для цього кошти;
4. Виокремити й підвищити на нормативно-правовому рівні роль звернень ОСН як суб'єктів подання бюджетних пропозицій в усіх актах, що стосуються бюджетного процесу у м. Києві;
5. Закріпити на нормативно правовому рівні обов'язок відділів благоустрою, культури, освіти, молоді та спорту, УЗН відповідних РДА м. Києва надавати підтримку, інвентар та спорядження на період проведення заходів органами самоорганізації населення;
6. Затвердити механізм додаткового забезпечення приватними приміщеннями ОСН із компенсацією видатків із бюджету міста, за аналогією із приймальнями депутатів Київради та передбачити для цього необхідні кошти;
7. Запровадити правові механізми, за якими ОСН матимуть реальну можливість контролю якості комунальних послуг та ремонтних робіт у будинках у межах ОСН;
8. Передбачити можливість надання фінансової допомоги ОСН із депутатського фонду;

9. Забезпечити додаткове систематичне фінансування ОСН (крім уже наявної оплати праці), за певними визначеними критеріями;
10. Виокремити й підвищити на нормативно-правовому рівні роль звернень ОСН як суб'єкта подання в усіх актах, що стосуються допомоги ВПО та іншим пільговим категоріям громадян;
11. Прийняти відповідне рішення щодо обов'язку муніципальної варти м. Києва реагувати на звернення ОСН щодо дотримання громадського порядку та подавати звіт про вжиті заходи протягом певного періоду;
12. Прописати та затвердити механізм взаємодії ЦНАП та ОСН, зокрема, щодо забезпечення ОСН інформацією про ВПО та інших зареєстрованих на території ОСН пільгових категорій громадян;
13. Забезпечити систематичне прийняття рішень щодо делегування додаткових повноважень та ресурсів для ОСН;
14. Для забезпечення найширшого інформування про діяльність ОСН передбачити розміщення щорічних звітів ОСН на сайті Київської міської ради, за аналогією зі звітами депутатів КМР;
15. Затвердити зразок посвідчення Керівника ОСН та забезпечити ним усіх керівників діючих ОСН м. Києва;
16. Забезпечити безперешкодний доступ керівників ОСН до засідань усіх комісій Київської міської ради;
17. Створити постійно діючий майданчик для комунікації ОСН із владою міста;
18. Передбачити обов'язкове щорічне звітування районних державних адміністрацій перед ОСН відповідних районів за проведені й заплановані роботи та з інших питань віднесених до відання РДА;
19. Передбачити фінансування для проведення систематичних навчань керівників, заступників керівників та членів комітетів ОСН щодо реалізації їхніх повноважень, можливостей використання інструментів громадської участі, додаткових ресурсів тощо.

У зв'язку із зазначеним, прошу Вас організувати найближчим часом зустріч для більш детального обговорення результатів проведеного дослідження, а також механізмів реалізації запропонованих нашою командою напрацювань щодо покращення умов функціонування органів самоорганізації населення у м. Києві.

У разі виникнення організаційних питань прошу звертатись за телефоном - +380-66-65-43-400 або на електронну адресу – pynnik.vlad96@gmail.com.

З повагою,

Голова Правління ГО «Свідомі»

Пильник Владислав Володимирович

Заступник міського голови - секретар
Київської міської ради

Ярмоленко Ю.О.

Прошу розглянути в установленому порядку.

Павлову Ю.С.
Хоменку Д.Ю.

ВОЛОДИМИР БОНДАРЕНКО

3 грудня 2024 р.
№ 08/49502

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ФОКУС-ГРУПОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ МІСТА
КИЄВА

ПРОВЕДЕНОГО НА ЗАМОВЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «СВІДОМІ»

Київ-2024

Зміст

Резюме	3-7
1. Умови функціонування ОСН	8-11
1.1. Кадрові характеристики	8
1.2. Забезпеченість ОСН приміщеннями	8-10
1.3. Участь у конкурсах громадських проєктів	10-11
2. Взаємодія ОСН з мешканцями	12-17
2.1. Інформування мешканців про роботу ОСН	12-14
2.2. Забезпечення прийому мешканців	14-15
2.3. Ведення обліку мешканців	15-17
3. Виконання ОСН своїх функцій	18-29
3.1. Проведенням заходів з благоустрою та озеленення, культурно-освітньої, спортивної, оздоровчої роботи, збереження культурної спадщини, охорони пам'яток історії, культури	18-20
3.2. Надання допомоги нужденним	20-22
3.3. Співпраця з депутатами	22-25
3.4. Здійснення контролю за якістю надання житло-комунальних послуг та проведення ремонтних робіт	25-27
3.5. Сприяння охороні громадського порядку	27-28
3.6. Внесення пропозицій до проєктів програми соціально-економічного розвитку та проєктів місцевого бюджету	28-29
4. Потенціал змін в діяльності ОСН	30-32
4.1. Сприйняття можливостей отримання від міської ради додаткових повноважень	30-31
4.2. Умови покращення роботи ОСН	31-32
Висновки	33-35

Резюме

- **Час на посаді керівника ОСН.**

Серед голів кийвських ОСН найбільш чисельну груп (32%), складають керівники, які обіймають свою посаду більше 10-ти років. Менше року перебувають на посаді 12% керівників, від одного до трьох років включно – 18%, від 3-х до 5-ти років включно – 18%, від 5-ти до 10-ти років включно – 20%.

Відповідно, варто потурбуватися про омолодження складу голів, залучення нових людей, з новими ідеями та сучасним світоглядом.

- **Участь в конкурсах.**

З тих ОСН, які функціонують 3 та більше років, 81% подавалися на різні конкурси громадських проєктів, грантів м. Києва. З тих організацій, які змагалися в таких конкурсах, успіху досягали близько половини (49%). 89% голів ОСН підтримують ідею запровадження/відновлення конкурсу громадських проєктів, в яких би брали участь лише ОСН.

Тож конкурси проєктів для ОСН варто запровадити, і активно використовувати такий інструмент (з можливим варіантом реалізації цього конкурсу окремо по районах міста).

- **Звернення і прийом громадян.**

94% ОСН здійснюють прийом громадян відповідно до існуючих вимог. Крім цього, відбувається спілкування з мешканцями без обмежень по часу телефоном або під час зустрічей у довільних місцях. Проте прийом громадян є часто проблематичним внаслідок відсутності у ОСН постійних приміщень.

Для покращення умов прийому необхідно активізувати процес забезпечення ОСН приміщеннями. Також бажаним є введення в штат ОСН оплачуваної посади юриста, який би міг надавати фахові консультації громадян, які звертаються по допомогу.

- **Способи інформування про діяльність.**

Всі постійно діючі ОСН в тій чи іншій формі інформують своїх членів про свою роботу. Зокрема всі організації проводять регулярні звітні конференції та збори, 68% ОСН використовують для комунікації додаток Viber, 46% ОСН надають інформацію в ході особистого спілкування («вживу» чи телефоном), 41% ОСН

використовують для інформування мережу Facebook, 35% – друковані об'яви на дошках оголошень, 28% – додаток Telegram.

Інформування про діяльність ОСН відбувається переважно на різних неофіційних майданчиках і ресурсах. Тому для забезпечення централізованого інформування мешканців/жителів варто запровадити розміщення звітів ОСН на сайті Київської міської ради (за зразком звітів міських депутатів).

- **Внесення пропозицій до місцевого бюджету.**

Лише 50% ОСН вносили пропозиції до проєктів програм соціально-економічного розвитку та проєктів місцевого бюджету. З тих ОСН, які вносили відповідні пропозиції, 98% не отримали бажаного результату.

Для покращення ситуації в цьому напрямі необхідні зміни сприйняття ОСН міською владою, виокремлення та підвищення на нормативно-правовому рівні ролі звернень ОСН як суб'єкта подання бюджетних пропозицій в усіх актах, що стосуються бюджетного процесу у м. Києві. Також бачиться необхідним наявність у штаті ОСН професійного юриста, який би міг допомагати у юридичному оформленні пропозицій.

- **Проведення заходів з благоустрою, культурних та спортивних заходів, забезпечення охорони культурної спадщини.**

Активність ОСН переважно обмежується **впорядкуванням територій** (цим займаються **64% організацій**), натомість культурно-просвітницькі заходи реалізують 19% ОСН, роботою з дітьми займаються 15% ОСН, організацією спортивно-оздоровчих заходів – 13% ОСН, захистом пам'яток історії, культури – 11% ОСН. Суттєвою проблемою для ОСН в цьому випадку є необхідність самостійно забезпечувати себе інвентарем, зеленими насадженнями для проведення відповідних заходів.

Необхідно зобов'язати відділи благоустрою та УЗН відповідних районів м. Києва, відділи культури та спорту районних адміністрацій забезпечувати ОСН підтримкою, інвентарем та спорядженням на період проведення таких заходів.

- **Наявність приміщення.**

Лише 52% ОСН мають власне приміщення. Причому із забезпечених приміщеннями ОСН комунальні приміщення мають лише 43% ОСН, а 17% мають приміщення, які вони отримали від приватних власників в тимчасове користування. Решта ж ОСН займають ті приміщення, які вони змогли знайти по домовленостям або облаштувати самі (кімнати ОСББ, приватні квартири, добудови до приміщень в житлових будинках, в бібліотеках, приміщення отримані від меценатів тощо).

Подібна ситуація вимагає активізації процесу забезпечення ОСН приміщеннями. Зокрема, у випадку неможливості надання ОСН комунальних площ, необхідно передбачити, по аналогії з депутатськими приймальнями, компенсацію коштів у разі оренди ОСН приватних приміщень.

- **Охоплення соціальних мереж**

З тих ОСН, які використовують електронні засоби для інформування про свою діяльність, 88% декларують можливість відкритого доступу до груп у відповідних засобах для всіх охочих. Однак, у більшості випадків пошук та приєднання до таких груп створює суттєві труднощі для жителів територіальної громади м. Києва, які хочуть бачити чим займаються ОСН, через неоднорідність електронних засобів та їх адміністрування.

Для забезпечення більш ефективного та ширшого донесення інформації до жителів варто реалізувати централізоване інформування через офіційне джерело, шляхом розміщення звітів про роботу ОСН на сайті Київської міської ради (за зразком звітів міських депутатів).

- **Контроль якості послуг ЖКГ та ремонтних робіт.**

84% ОСН намагаються здійснювати контроль за наданням комунальних послуг та проведенням ремонтів, але це відбувається у обмежених обсягах, оскільки ці організації не мають реальних повноважень та реальних механізмів для подібного контролю.

Запровадити правові механізми за якими ОСН матимуть реальну можливість такого контролю.

- **Надання допомоги пільговим категоріям населення.**

Самостійну допомогу нужденним надає меншість ОСН (27%). Переважно вони виконують роль посередника (звертаючись за допомогою до депутатів різних рівнів та різноманітних благодійних фондів й організацій), оскільки не мають власних фінансових та матеріальних ресурсів.

Активізація діяльності ОСН в цьому напрямі вимагає забезпечення їх відповідними ресурсами, виокремлення і підвищення на нормативно-правовому рівні ролі звернень ОСН як суб'єкта подання в усіх актах, що стосуються допомоги ВПО та інших пільгових категорій громадян, введення в штат ОСН оплачуваної посади юриста.

- **Сприяння охороні громадського порядку.**

Лише 51% ОСН тим чи іншим чином займаються **сприянням охороні громадського порядку**. Причому в переважній більшості випадків таке сприяння полягає у співпраці з поліцією, контактуванні з нею.

Для більшого залучення ОСН до захисту правопорядку варто впорядкувати співпрацю ОСН з муніципальною охороною м. Києва, зокрема передбачити обов'язок останньої реагувати на звернення ОСН та звітувати щодо вжитих заходів протягом чітко визначеного періоду.

- **Облік громадян.**

Жоден з ОСН (0%) не веде систематичного цілісного обліку осіб, які проживають на території ОСН.

Відповідно виникає потреба визначення механізму взаємодії ОСН з ЦНАП, зокрема забезпечення ОСН з боку ЦНАП інформацією про ВПО та інших зареєстрованих на території ОСН пільгових категорій громадян, а також проведення навчання та інформування голів ОСН щодо їх можливостей отримання відповідної інформації.

- **Співпраця з депутатами.**

86% ОСН **взаємодіють з депутатами** різних рівнів. Але співпраця переважно обмежується посередництвом у видачі депутатами матеріальної допомоги мешканцям (такий різновид співпраці реалізує 62% ОСН).

Такий характер взаємодії не можна вважати задовільним; контакти депутатів з ОСН необхідно робити більш продуктивними та

системними. Зокрема варто передбачити можливість надання допомоги з депутатського фонду напряму ОСН.

- **Делеговані повноваження.**

61% голів ОСН підтримують можливість наділення ОСН додатковими повноваженнями. Водночас значна частина (32%) з цих ОСН орієнтуються не стільки на отримання повноважень, скільки на отримання фінансування.

Варто активізувати роботу Київської міської ради в напрямку якнайчастішого делегування повноважень та ресурсів для ОСН.

- **Що потрібно для діяльності.**

Визначаючи, що може сприяти більш ефективній діяльності ОСН, 46% їхніх голів вказували на збільшення фінансування, а 40% – на збільшення повноважень ОСН, їхнього авторитету, можливостей впливати на органи влади, 34% – на забезпеченні нормальної взаємодії та комунікації з органами влади, поваги до ОСН.

Для забезпечення ефективності ОСН та їхнього розвитку необхідно: 1) виділити їм чітке і обов'язкове фінансування (крім вже наявної оплати праці), за певним визначеним критерієм (наприклад з розрахунку певної суми на кожну людину, яку охоплює ОСН); 2) забезпечити здійснення звітування РДА перед ОСН за проведені й заплановані роботи та з інших питань віднесених до їхнього відання у відповідних районах; 3) забезпечити безперешкодний доступ голів ОСН до засідань комісій Київської міської ради; 4) забезпечити створення постійно діючого майданчика для комунікації ОСН з владою міста; 5) затвердити зразок посвідчення голови ОСН.

Для реалізації представлених пропозицій необхідно звернутися до відповідних органів влади міста Києва з метою внесення відповідних змін до існуючих нормативно-правових актів.

1. УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСН

1.1. Кадрові характеристики

Серед керівників ОСН досить поширеною є **практика тривалого перебування на посаді**. Зокрема 32% цих керівників **обіймають свою посаду більше 10-ти років**. Менше року перебувають на посаді 12% керівників, від одного до трьох років включно – 18%, від 3-х до 5-ти років включно – 18%, від 5-ти до 10-ти років включно – 20%. Тобто масштаби оновлення, ротації керівництва ОСН є досить обмеженими.

Подібний ситуація є неоднозначною за своїми наслідками. З одного боку, тривалий час перебування на посаді може бути перевагою, оскільки може бути пов'язаний з більшим досвідом діяльності, розумінням можливостей та обмежень, особистим авторитетом серед людей та організацій, з якими ОСН має справу, налагодженими контактами. З іншого боку відсутність кадрової динаміки може призводити до застійних явищ, обмежувати світогляд керівників, зменшувати їхні гнучкість, прагнення та активність, пошук нових шляхів та можливостей. Тому в цьому питанні варто шукати баланс, і потурбуватися про омолодження складу голів, залучення нових людей, з новими ідеями та сучасним світоглядом.

1.2. Забезпеченість ОСН приміщеннями

Забезпеченість ОСН приміщеннями є **недостатньою**. Лише близько половини (52%) з цих організацій мають постійне приміщення. Причому **комунальні приміщення мають лише 43% ОСН**. Адже 17% з ОСН, у яких наявні приміщення, мають їх лише **завдяки власній активності, та приватним домовленостям** («я ... обклам плиткою ліфтовий хол. І в мене приймальна, знаєте, де? Де колись був сміттєпровід», «в мене приміщення за кошти меценатів та депутатів мого району і не тільки», «Мы к колясочной достроили еще несколько метров квадратных, и вышла комната 13 метров», «за власні кошти знімаємо приміщення» «Приміщення не комунальне, приміщення приватне, воно надається безкоштовно», «У нас в бібліотеці приміщення. Ми заключили з ними договір. І нам на безкоштовній основі», «виділено в приватному будинку приміщення: одна кімната за 1 гривню»). Відповідно, стабільність володіння цими приміщеннями обмежена, постійно є загроза їх втрати.

Також близько 1/5 (19%) забезпечених приміщеннями ОСН скаржилися на їх **недостатню площу**, що не дозволяє повноцінно працювати («ледь-ледь. 14 метрів. Але

конференцію ми проводимо на вулиці», «є приміщення 10,5 квадратних метрів. Але для проведення конференції в мене все зайнято. ... А на вулиці холодно вже», «одна невелика кімната, 19 метрів. ... проводити навіть звітні збори в нас немає де», «воно таке малесеньке-малесеньке, куди ми впили меблі. І там пройти неможливо»);

Крім цього мають місце ситуації, коли наявні у ОСН приміщення **знаходяться в незадовільному стані**, потребують ремонту, або **знаходяться далеко** від місця розташування території організації (що створює незручності з доступом до нього мешканців).

Більшість (58%) з тих організацій, які постійних приміщень не мають, **зверталися до органів влади** з приводу їх надання. І переважна більшість (91%) з таких звернень були **невдалими** («Зверталися, писали кругом куди тільки можна», «нам райадміністрація принципово не хоче надавати приміщення», «Зверталися, але вони сказали, що ми зараз нічим не можемо допомогти, тому що війна», «відповіді ні від райадміністрації позитивної, ні від комунальних служб київських ми не отримали», «Неодноразово було звернення до Голосіївської адміністрації. Нам відмовляли»).

Ті, хто не звертався до органів влади щодо надання необхідного приміщення, переважно **не бачать нагальної потреби** в цьому, посилаючись або на те, що зараз всі контакти відбуваються **дистанційно** або у форматі **спонтанних зустрічей** («Економим для країни, для міста. Ну, смисл? Все знають, де я живу», «молодь у нас диджиталізована. Вона звертається в основному дистанційно», «мені зручніше поспілкуватися з людьми у дворі. Телефонем вони звертаються»), або на **невеликий розмір організації** («Організація маленька, і я думаю, що звертатися і не будемо», «Поки в нас маленький, ну будинковий комітет – у нас такої нагальності немає»), або на **проблематичність сплати комунальних послуг**.

Кілька ОСН не зверталися з приводу отримання приміщення внаслідок невеликого часу свого існування, і в майбутньому планують звертатися.

Загалом серед ОСН спостерігається дефіцит робочих приміщень, що створює проблеми з прийомом громадян, і крім цього негативно впливає на статус та репутацію цих органів («безхатні» організації не сприймаються широким загалом та органами влади як значущі та авторитетні). ОСН бажали б мати адекватне приміщення, і на це варто звернути увагу органам влади, активізувавши роботу щодо забезпечення ОСН комунальними приміщеннями, або використати якісь інші способи відповідного забезпечення (наприклад, дати можливість ОСН орендувати приватні приміщення з подальшим відшкодуванням коштів із міського бюджету).

1.3. Участь у конкурсах громадських проєктів

Переважає більшість досліджених ОСН раніше **брала участь** в різних конкурсах громадських проєктів або грантах міста Києва. Адже хоча із загальної кількості досліджених ОСН про свою минулу участь в подібних конкурсах заявили 67%, проте даний показник викривляють ОСН, які були створені після початку війни (і, відповідно, після припинення проведення конкурсів). Натомість якщо взяти до аналізу лише ті ОСН, які функціонують 3 та більше років, то з них **81%** подавалися на різні конкурси. Водночас з тих організацій, які змагалися на конкурсах громадських проєктів, успіху досягали **близько половини** (49%).

Серед голів ОСН **однозначну підтримку** (89%) має ідея запровадження/відновлення конкурсу громадських проєктів, в яких би **брали участь лише ОСН**. Відзначалося, що це один з небагатьох доступних для ОСН джерел додаткового фінансування (*«ми ж безприбуткова організація. Інакше ніякі кошти ми взагалі ні на що не отримасмо. А завдяки цьому проєкту поборемося, отримасмо перемогу. Я думаю, щось можемо поліпшити для наших мешканців», «это единственный фактор, который помогает что-то такое привлечь материальное, финансовое для решения проблем», «це хоч якось збільшити авторитет чи вагу ОСНів, тому що вони такі дуже легкі, не важать на сьогоднішній день нічого»*), та збільшить ймовірність отримання гранту, відсікаючи можливих конкурентів з інших сфер.

Водночас деякі опитані голови вважали, що потрібно запроваджувати зміни та вдосконалення в правила проведення подібного конкурсу (*«потрібний, але не в такому вигляді, як він зараз є. Треба міняти і допрацювати, і вносити нові вимоги і напрямки», «прозорість, об'єктивність, якісь критерії обов'язково потрібно», «зовсім треба міняти правила, бо ті правила, які існували, були настільки невідкритими, непублічними. Було не зрозуміло, як обираються члени комісії, чому вони обирають той проєкт чи інший проєкт. Це було все закрите від нас. Як виставляються бали, за якими критеріями вони виставляються – нічого ми цього не знали... І обов'язково долучити ОСН до створення цих правил», «допрацювати механізм ... Це і фінансування визначення, тобто, від кількості мешканців чи який механізм переможців, теж потрібно допрацювати», «ці умови були б більше реальні для інших специфічних ОСН»*).

Деякі голови ОСН пропонували зробити відповідний конкурс не загальноміським, а **проводити його окремо по районах**, аби зрівняти шанси представників різних локацій

(«зменшити. От на рівні району, наприклад. Тоді це буде більша зацікавленість, більша мотивація, а не так, що все в інший район міста»).

На сприйняття ідеї проведення окремого конкурсу проєктів для ОСН вочевидь впливає попередній досвід участі в подібних заходах. Зокрема серед тих голів ОСН, які раніше брали в них участь, 73% підтримали створення нового окремого конкурсу, в той час як серед тих голів, які раніше такої участі не брали, підтримку новому конкурсу висловили 49%.

Отже спостерігаємо однозначну підтримку та бажання реалізації конкурсів проєктів, через які ОСН могли б реалізовувати свої плани та пропозиції. Тому такі конкурси варто запровадити, і активно використовувати такий інструмент (з можливим варіантом реалізації цього конкурсу окремо по районах міста).

2. ВЗАЄМОДІЯ ОСН З МЕШКАНЦЯМИ

2.1. Інформування мешканців про роботу ОСН

Всі постійно діючі ОСН в тій чи іншій формі **інформують** своїх членів про свою роботу, знайомлять з новинами, підтримують постійну комунікацію. З опитаних голів ОСН лише одна вказала, що не здійснює подібної діяльності, але це пов'язано лише з тим, що це є новоутворена організація, яка функціонує лише близько півроку (і на даний час вже створено сторінку у мережі Facebook, і надалі планується використовувати для комунікації додатки Telegram та Viber).

Формально головним джерелом інформування про роботу ОСН є щорічна конференція та поточні звітні збори. Ці дії є для ОСН обов'язковими, їх виконання контролюється, і всі ці організації здійснюють відповідні заходи. Але можна припустити, що в реальності ці заходи не є основними джерелами інформації для членів ОСН (невідомо, яка частка з них відвідують ці заходи, а з тих, хто є присутнім, наскільки уважно дослухається до наданої інформації).

Якщо не враховувати конференції та збори, найбільш популярним інструментом інформування рядових мешканців та активу ОСН є **додаток Viber**. Про користування ним (існування в цьому додатку групи або кількох груп, через які здійснюється спілкування та доноситься інформація), заявили 68% голів ОСН.

На другому місці за частотою згадувань (46%) знаходиться **особисте спілкування**. Мешканці часто звертаються до голів ОСН щодо різних питань під час особистих зустрічей на вулиці та вдома (*«У нас не такі великі по території, в нас так компактно, і ми спілкуємося», «є люди, які не користуються телефонами. Це більше похилого віку. Є інваліди з проблемами зору. І ми їм повідомляємо особисто», «люди літнього віку, то з ними краще спілкуватися безпосередньо», «На лавочці сидимо, з бабушками розмовляємо. Ну, а хто вже так – обходив, дивився по етажам», «основное – это офис, куда люди могут прийти»), та телефоном (*«В основному інформування в телефонному режимі», «Телефоном більше мені дзвонять»*).*

Також інформація передається через проміжну ланку старших по вулицям, по дому, під'їзду (*«наши делегаты в каждом здании. Мы їм передаємо інформацію, і вони ходять по квартирам», «в мене є голови вуличних комітетів, обрані вулицями, які доносять комунікацію», «в мене, в принципі, є представники, вони комунікують з кожними жителям, які їх обирають»*).

На третьому місці за частотою згадувань (41%) джерелом інформації є **мережа Facebook**, а на четвертому (35%) – **друковані об'яви**, що розклеюються на дошках оголошень.

Досить поширеним інструментом інформування є додаток Telegram, хоча він суттєво поступається іншим месенджерам (про користування цим додатком заявили 28% голів ОСН).

Крім цього голови ОСН згадували про використання для комунікації всередині організації Instagram та інтернет-сайтів, але такі згадки були досить рідкими (близько 4% опитаних).

Серед тих ОСН, які для внутрішньої комунікації використовують електронні засоби (месенджери, соціальні мережі), абсолютна більшість (88%) забезпечують **загальний доступ** до груп у відповідних засобах для всіх дотичних до ОСН осіб (а іноді й для інших, не пов'язаних з ним людей – *«Є не мешканці. Є зацікавлені мешканці, є зацікавлені особи не мешканці»*, *«в чаті є люди і з сусідніх вулиць»*, *«у Вайбері – це мешканці і, в тому числі, з прилеглих територій»*, *«Присяднутьесья всі, навіть і ті, що живуть по сусідству»*). Лише 12% ОСН створили групи, доступні лише для керівництва організацій та найближчих помічників, обговорюючи питання своєї діяльності між собою, і потім доносячи інформацію до широкого загалу через канали міжособистісного спілкування та друковані об'яви.

Водночас мають місце й поєднання різних підходів до функціонування інформаційних груп. Зокрема, з тих ОСН, які підтримують загальнодоступні групи та чати, 13% паралельно підтримують функціонування закритих груп лише для активу (*«У нас окремі групи керівників, уповноважених у Вайбері, а телеграм-канал для мешканців»*, *«є чат окремо як для керівників, так і для всіх членів комітету, так і для всіх бажуючих і окремо для мешканців»*). Це пояснюється необхідністю не виносити на загал певних питань (*«якщо є організаційні питання, які стосуються тільки уповноважених представників і комітету, ми там стараємося між собою їх вирішувати, а потім вже далі йде»*, *«У нас група уповноважених окремо, де є якісь питання, які на загал ми не пишемо, а вирішуємо між собою»*), а також великою кількістю учасників груп, що ускладнює спілкування в них (*«саме в робочому чаті є близько 50 осіб, які є лідерами в себе на місцях і відповідають за свої районні групи. Основні питання перетікають з телеграм-каналу у вайбер-групи, ну і коли треба проговорити – по під'їздам. Так працюємо, немає бардаку, все зрозуміло»*, *«Бо це специфіка – у мене ОСН має 74 високі будинки і 56 вулиць приватного сектору Ширма»*).

Таким чином інформування про діяльність ОСН відбувається переважно на різних неофіційних майданчиках і ресурсах. Можливо варто використовувати для такого інформування якісь офіційні джерела.

2.2. Забезпечення прийому мешканців

Практично всі ОСН (94%) здійснюють прийом громадян (зокрема й ВПО), відповідно до існуючих вимог. При цьому лише 1 з опитаних голів ОСН не проводить прийом без змістовних пояснень. Натомість решта голів, які відзначили, що прийомів не проводили, представляли нещодавно створені ОСН, або стали головами нещодавно (діють від 2 місяців до півроку). Відповідно вони поки що не повністю увійшли в роботу, або не мають місця, де б був можливим систематичний організований прийом («Графік є, але ще не приймали. Плануємо десь у жовтні розпочати», «Нас ще не навчили. ... Інструментарію ще немає»).

При цьому голови ОСН часто відзначали, що крім прийому за визначеними годинами вони спілкуються з мешканцями і **в телефонному режимі** («ім зовсім все одно, коли саме в мене, в які часи прийом. Бо коли ти йдеш по вулиці, або їдеш, або в будь-якому випадку, вони завжди в комунікації. ... у кожного з них є мій номер телефону особистий. І якщо в них щось, не дай Боже, трапиться, вони можуть мені і вночі подзвонити»), «Люди не дивляться на ті прийомні години, а коли зручно – або телефоном, або письмово»), і **особисто** («Люди інколи звертаються навіть на вулиці. По вулиці йдеш, і вони запитують»), «Даже и ночью приходят, и утром приходят, когда надо», «звісно, є прийом, де фактично ненормований робочий день, тому що ОСН великий, звернення бувають в будь-яку погоду, в будь-який час», «люди такі, наші мешканці, що і вночі, що б не трапилося, вони точно знають, що Ліна он там живе і треба звертатися», «У тебе кожен день цей прийом. Як тільки в двір вийшов – і одразу прийом»).

Можливість здійснення систематичного прийому за графіком **визначається наявністю постійного приміщення**. У випадку його відсутності прийом здійснюється, але без чіткого графіку, у вільному режимі («Прийом громадян ми вели онлайн тільки через те, що був ковід, через те, що не було приймальні», «так як ОСН не має власного приміщення, основне спілкування відбувається мінімум в чаті, а в основному, безпосередньо, як сусіди, які один одного знають багато десятків років. Тобто немає, скажімо, обмежень по часу, немає обмежень по можливості звернення. Вільне, безпосередньо спілкування в будь-який час», «Також вдома приймаємо, на дворі приймаємо, в парадному приймаємо. Всі звертаються, по телефону дзвонять», «На

сьогоднішній день прийом введеться в мене вдома або на вулиці», «ми ведемо цей прийом під відкритим небом. Тобто робота не паралізована, але дуже ускладнена»).

Чимало голів ОСН вказували, що безпосередній прийом по визначеному графіку не користується популярністю, відвідувачів практично не буває (*«стандартний прийом є, але, чесно кажучи, на нього ніхто не ходить. Зазвичай все вирішуємо по телефону, в чатах», «Два рази на тиждень відсиджуємо свої часи позмінно я, заступник, секретар. Ні разу ще ніхто за всі ці роки не прийшов саме на прийом», «за три роки жодна людина не підійшла», «За декілька років теж жодної не було. Все по телефону вирішується чи через смартфон»).* Хоча лунали й протилежні оцінки, що звернення на прийом відбуваються досить активно.

Тож ймовірно інтенсивність використання механізму прийому громадян за графіком залежить від різних чинників – місця розташування ОСН та приміщення для прийому, характеристик мешканців (перевага молоді чи осіб старшого віку), масштабом існуючих на території ОСН проблем, того, як працює голова ОСН, як його сприймають мешканці та наскільки у нього налагоджений контакт з ними.

Вдосконалення процесу прийому громадян можливе через забезпечення ОСН адекватними приміщеннями. Також варто звернути увагу на здатність ОСН надавати необхідні консультації для відвідувачів. Самі голови ОСН можуть бути недостатньо обізнаними в різних проблемних питаннях, зокрема мати недостатню юридичну базу. Тому логічним виглядає включення до постійного штату ОСН професійного юриста.

2.3. Ведення обліку мешканців

Систематичного цілісного обліку осіб, які проживають на території ОСН, не веде жодна з організацій. Такий стан обґрунтовувався представниками ОСН тим, що ведення подібного обліку: 1) технічно неможливе, у ОСН для цього немає можливостей та ресурсів; 2) суперечить новим вимогам про захист персональної інформації, відповідно і актив ОСН побоюється збирати таку інформацію, і мешканці часто не бажають її надавати; 3) керівництво ОСН не бачить сенсу в зборі такої інформації.

41% опитаних голів ОСН заперечували ведення якогось обліку. Відсутність такої активності вони пояснювали:

- практичною неможливістю її отримання (*«як на практиці? От поселилася у квартирі якась людина, яка відмовляється мені приділити документи і все. На цьому питання закінчилося, як я його візьму на облік?»*), *«А як можна вести облік?»*

Ходити по вулиці рахувати?» «Люди не йдуть на співпрацю, немає власників багато»);

- відсутністю повноважень (*«у нас немає цих повноважень, це нехай ЦНАП займається цими питаннями», «Мы же не ОСББ, у нас нет таких полномочий»);*
- дією закону про захист персональних даних;
- і навіть загрозою життю та здоров'ю активістів ОСН (*«І був у нас інцидент, коли затягли жінку в квартиру і дуже сильно побили. Вона була в реанімації. Після цього ОСН відмовився вести облік»).*

Ті ОСН, які тим чи іншим чином збирають інформацію про своїх мешканців, роблять це в обмеженому масштабі, наскільки це дозволяють обставини, зокрема:

- **фіксуються дані осіб, які звертаються з питаннями та по допомогу** (*«Облік ведемо, але не такий глобальний, тобто облік людей, які з нами співпрацюють, які до нас звертаються по допомогу», «Тільки хто приходить, ведемо якийсь облік», «Ці люди, котрі приходять на прийом, обов'язково. Ми знаємо, хто вони і які в них проблеми»», «Ми ведемо облік тільки тоді, коли приходять до приймальні і звертаються за довідками і в чомусь такому є база»);*
- ведеться **облік осіб, які потребують допомоги** (*«маю доступ на ті списки, які в мене є – з прийому громадян або видачі пайків, або видачі там ще чогось», «так як ми роздаємо пайки і допомагаємо людям, то у нас є інформація»);*
- використовуються **раніше зібрані дані** (*«Я маю облік всіх мешканців на період до п'яти років тому. А так, звичайно, ні. Це, неможливо», «У мене є, тільки старі», «в мене старі дані є. Списки давніші», «у нас списки є, ті, що були раніше, хто попав у них. Хто новий, то допишемо, щоб чисто формально було. Але воно не працює»);*
- по можливості **підтримується інформація про тих, хто постійно проживає за адресами** (*«Все, хто офіційно проживає, я не имею ввиду временно проживающих, то тут облік есть. Те, кто временно проживают, они так быстро уезжают, что...», «Облік про тих мешканців, які входять до території... у нас він відомий, ми ведемо. Ті, хто нові додаються, то вже на їх розсуд»).*

Тобто збір необхідної інформації зазвичай ведеться (зокрема наявна інформація про ВПО та інших пільгових категорій громадян), але інформація наявна в обмеженому масштабі. При цьому лише окремі голови ОСН критикували таке положення, і самі висловлювали бажання мати можливість вести більш-менш повноцінний облік громадян, зокрема обґрунтовуючи це необхідністю турботи про безпеку в умовах воєнного часу.

Також наявність інформації про проживаючих на території ОСН мешканців пов'язана з його розміром. У великих ОСН така поінформованість є значно нижчою, натомість в тих ОСН, які діють в приватному секторі, вона може бути досить високою.

Обмеженість або й відсутність ведення обліку громадян видається обумовленою як реальною неможливістю ОСН отримувати інформацію про мешканців своїх районів, так і недостатньою обізнаністю керівників цих органів щодо своїх можливостей збору відповідної інформації. Тому бажано вдосконалити взаємодію ОСН з різними державними органами та органами місцевого самоврядування, які ведуть облік громадян, а також забезпечити навчання голів ОСН щодо їх прав та можливостей в даному питанні.

3. ВИКОНАННЯ ОСН СВОЇХ ФУНКЦІЙ

3.1. Проведенням заходів з благоустрою та озеленення, культурно-освітньої, спортивної, оздоровчої роботи, збереження культурної спадщини, охорони пам'яток історії, культури

Активність в цьому напрямі задекларували **переважна більшість** (89%) голів ОСН. Проте ця активність є дуже **нерівномірною** за напрямками. **Найбільш часто** (64% з усіх ОСН) згадувалася активність щодо **впорядкування територій, благоустрою та озеленення** (як біля безпосередніх місць проживання, так і на території районів, зокрема парків та скверів).

Інші ж можливі напрями діяльності реалізуються значно меншою мірою.

- 19% з усіх ОСН згадували різноманітні **культурно-просвітницькі заходи** (*«проводимо там конкурси – у нас вишиванки були, у нас були пісень, шахів, дітей», «Освітню ведемо пропаганду української ідентичності. Я лекції читаю, виставляємо костюми, рисуємо з дітками», «Історично ми проводили навіть спільні заходи колись з зоопарком», «ми організували заняття з тактичної медицини, з надання домедичної допомоги. Організували, провели. 10 чоловік у нас отримували такі знання», «Дуже багато проходить різних заходів і по малюванню, і для людей екскурсії були», «по культурі ми провели більше 30 концертів і в доме, і в бібліотеке», «Мы проводим два года уже концерты, фестивали в ТРЦ при участии украинских звезд. Это детские фестивали талантов, конкурсы всякие с призами, награждением», «вони руками там роблять щось, люди похилого віку. Так як зараз така ситуація – це теж, щоб люди відволікалися», «з депутатом колишнім збудували літній кінотеатр. Там проводили різні заходи, таланти запрошували, бандуристів, кіно показували. Тобто соціальний відпочинок людям організували», «зараз у нас буде збір фотографій старих про осокорчан, які приймали участь в різних подіях країни»);*
- 15% з усіх ОСН відзначали різні заходи, пов'язані з **роботою з дітьми** (*«З дітьми проводимо зустрічі. Школи до нас приходять цілими класами, або по два класи. У нас плетуть дівчата сітки. Вони на майстер-класи приходять регулярно», «У нас є клуб, де ми працюємо з дітками. Там дуже багато гуртків, і мене запрошують», «по заходах для дітей були майстер-класи мотанки. А для молоді – перша домедична допомога», «нещодавно зробили дитяче свято на мікрорайоні», «у нас створений кінотеатр просто неба, де ми постійно проводимо заходи з дітьми,*

- благодійні концерти і все інше», «На постійній основі проводимо патріотичне виховання для дітей. У нас дуже багато переселенців. ... саме маленьких дітей шкільного віку. Ми з ними працюємо, у нас є психолог, і проводимо, скажімо так, перевиховання і патріотичне виховання», «з дітьми проводили кожного року, але ми з депутатами проводили зустрічі дітей з аніматорами, і з ласоцями, з якимись призамми. То ми теж проводимо до Дня дитини чи батьків. Ми проводили до Дня Батька»);
- 13% з усіх ОСН організують **спортивно-оздоровчі заходи** («В цей раз ми будемо проводити фестиваль спорту ... готується наразі там презентація різних клубів спортивних, в тому числі, які знаходяться і на нашому мікрорайоні. Будуть там виступати, презентувати свої секції», «По більшому теннісу у нас там была площадка. Ее сейчас забрали. Но мы умудрились не только из своего дома жителей подключить, но и из соседних домов. И мы сделали несколько турниров. Мы выдавали, мы делали медали из шоколадок импровизированные», «співпрацюємо з «Спартак»», де проводять різноманітні спортивні змагання. Ми долучаємо не тільки своїх мешканців, а й бажуючих», «виграли один з проєктів. Поруч з нами знаходиться філіал спортивної школи 8. І ми там побудували спортивний майданчик, на якому мають можливість займатися не тільки учні школи, але і населення прилеглих мікрорайонів», «Сильні духом. Здорові тілом» змагання проводимо», «Зробили в ОСН також дитячий спортивний розважальний майданчик. Спільними зусиллями: частково ОСН, частково депутати, частково мешканці, частково комунальні і райони»);
 - 11% з усіх ОСН тим чи іншим чином долучаються до **захисту пам'яток історії, культури** («там є пам'ятник залізничникам загиблим. Ми його відвоювали від стихійної торгівлі», «у нас є дошки, і сквери, і там ми проводимо заходи в День пам'яті», «остання справа – це Китаїв. Там унікальний історичний археологічний комплекс. Ми приймаємо участь в судах, активну участь. Ми приймаємо участь у залученні фахівців, проводимо просвітницькі фестивалі», «На території нашого мікрорайону знаходиться меморіальний комплекс Загиблим воїнам. То траву допомагає дьоргати, порядки наводити», ««На початку повномасштабної війни із застарілого радянських часів пам'ятника ми відтворили проєкт за власний кошт. З архітекторами, щоб зробити цей пам'ятник... Інший постамент професора Каравасва, який у нас є засновником всіх Каравасєвих дач», «У нас на території три пам'ятники. Ми їх, як би, облагороджуємо. І мешканці, які рядом живуть, теж дивляться, щоб там було чисто і квіти»).

Що стосується активності із збереження культурної спадщини, охорони пам'яток історії, культури, то низька активність ОСН в цьому напрямі пояснюється переважно відсутністю на території багатьох з них подібних об'єктів.

Але також можна відзначити проблематичність активності, коли питання стосується об'єктів архітектури. Деякі голови ОСН зазначали, що вони намагаються захищати такі об'єкти, але ці зусилля часто виявляються марними внаслідок відсутності адекватної реакції та допомоги тих органів влади, які займаються такими питаннями, а самі ОСН не мають можливості щось забезпечувати (*«У нас в нашому ОСН ... 5 пам'яток архітектури, культурна спадщина. Я написала вже три звернення Марині Соловйовій, депутату Департаменту культурної спадщини. Мені необхідно зробити фасади в цих будинках. Поки що відповіді я не отримала», «ми там зробили акцію про три будинки 30-х років забудови. Дуже цікаві. Розробили навіть проєктно-кошторисну документацію на відновлення фасаду. На жаль, воно не було профінансовано», «Я саме живу в будинку, який має статус охоронний. Що може зробити людина, яка звертається? ... Реклама висить на будинку, на пам'ятці охоронній. Вивіска велика. ... Я звертаюся до благоустрою, а там вже гроші заплачені. Все висить, ти не можеш нічого зробити. Ліпшина падає з будинків. ... падає на голови ... Що зробили? Нічого не зробили. Сітку повісили, щоб голови не побило. І нічого не ремонтують»).*

Обмеженість здійснення різних дій, крім озеленення та впорядкування території, часто пояснюється відсутністю у ОСН фінансових можливостей для цього, та відсутністю необхідного обладнання. Але також можна припустити, що тут проявляються недоліки комунікації з різними комунальними організаціями, які відповідають за благоустрій міста. Бажано налагодити відповідну комунікацію, зокрема зобов'язати відділи благоустрою та УЗН відповідних районів м. Києва, відділи культури та спорту міських адміністрацій забезпечувати ОСН підтримкою, інвентарем та спорядженням на період проведення таких заходів.

3.2. Надання допомоги нужденним

Що стосується допомоги нужденним (пільговим категорія громадян та ВПО), ОСН активно долучаються до такої діяльності. 89% опитаних голів ОСН заявили, що вони тією чи іншою мірою беруть участь в подібній допомозі.

Хоча тут ОСН виконують переважно роль посередника. У них зазвичай немає власних фінансових та матеріальних ресурсів (*«Ми допомагаємо, але фінансування ми на*

це не маємо», «Ресурсу немає, все самотійно ми збираємо, допомагаємо різним категоріям», «У нас коштів на це нема, їх не виділяють і, мабуть, не будуть виділяти», «ОСН безпосередньо сам допомагати не може»), і вони намагаються залучати допомогу від депутатів різних рівнів («За рахунок матеріальної допомоги депутатів», «Допомагаємо через депутата матеріальною допомогою», «Тільки що ми можемо робити – це звертаємося до депутатів, щоб вони надавали матеріальну допомогу», «в основном вся помощь, которая идёт нашим людям, мы оформляем через депутатов», «у нас є наш народний депутат, який має доступ до фонду, який розподіляє різні засоби для інвалідів, і з його допомогою ми можемо людям допомогти»). Зокрема про використання допомоги від депутатів заявили 54% опитаних голів ОСН. Крім цього допомога шукається у різноманітних благодійних фондів та організацій («є організації, з якими ми спілкуємося і вирішуємо проблеми з допомогою – гуманітарною допомогою. Раніше це був Червоний Хрест, зараз друга організація», «є у нас такий досвід. Завдяки благодійним фондам та організаціям», «Ми долучаємося до громадських організацій, які працюють з багатодітними сім'ями», «мы перешли больше на партнёров и получаем от спонсоров поддержку», «Мы берём пайки. К церквям обращаемся. И это единственные, кто нам могут помочь в этом»).

ОСН сприяють роздачі продуктів (це робили 19% активних в цьому питанні ОСН), речей (17%), матеріальної допомоги (16%), а також надають безпосередню фізичну допомогу тим, хто цього потребує, та організують збори грошової чи речової допомоги («якщо до нас звертаються ті самі люди зі статусом ВПО, ми у Вайбер-групі пишемо, що таким-то людям потрібна така-та допомога, якщо це одяг, посуд, навіть квартира»).

Але з безпосередньої діяльності ОСН найбільш помітною є **інформаційна допомога** («ми можемо надавати консультації, куди людям звернутися», «Коли звертаються по допомогу матеріальну, підказуємо, куди треба йти», «Вдається поки якщо й трошки допомогти, то тільки порадою», «консультуємо людей похилого віку. Навіть родичів померлих. Тому що люди не знають, як взяти ці дві пенсії компенсації, куди документи подавати. Консультуємо, до кого з депутатів можна звернутися», «Всім цим соціальним групам, якщо необхідна матеріальна, фінансова підтримка, збираємо комплект документів і передаємо одному з двох депутатів», «Якщо звертається людина ВПО – надається консультація», «Помогаем этим нуждающимся взять на учёт этим центром для того, чтобы оказывать помощь на дому»). Про такого роду діяльність заявили 26% голів ОСН, які беруть участь в наданні допомоги.

Допомога спрямовується різним групам нужденних – особам похилого віку, багатодітним сім'ям, ВПО, пораненим військовим.

Тож бачимо, що надання ОСН допомоги мешканцям, які її потребують, полягає в сприянні передачі матеріальної допомоги, та в інформаційній підтримці. Вдосконалення першого напрямку вимагає збільшення фінансування ОСН, забезпечення їх відповідними ресурсами, а також цьому може сприяти підвищення статусу ОСН у взаємодіях з органами влади. Вдосконалення другого напрямку потребує введення в штат ОСН оплачуваної посади юриста, який би міг більш фахово надавати необхідні консультації нужденним.

3.3. Співпраця з депутатами

Переважна більшість голів ОСН (86%) контактують з депутатами різних рівнів (депутатами Київської міської ради, Верховної ради України). За словами голів такі контакти, взаємодія, є важливими для їхньої діяльності, бо часто без підтримки депутатів нічого не можливо досягти (*«всі голови ОСН, хочуть вони чи не хочуть, вони всі прив'язані до окремих депутатів у зв'язку з тим, що у них немає фінансування на якісь вирішення проблем. І так само і КП керуються, і всі служби в районі, вони кажуть: «Зверніться до депутатів», «У нас така робота, що кожен залежить від своєї діяльності депутатської. Вони всі в якихось комісіях бувають. І ми в залежності від комісії ЖКХ, ми звертаємося до того депутата», «ми співпрацюємо, тому що без депутата наша діяльність неможлива ... Будь-які наші ініціативи і так далі, все одно просування через депутата і за його допомогою», «Якщо немає виходів на депутатів, то ОСН, за великим рахунком, це нуль. Я це завжди кажу. Тільки співпраця з депутатами дає результат»*).

Співпраця з депутатами відбувається в різних сферах, проте найголовнішою є отримання різного роду **матеріальної допомоги**. Про такий різновид співпраці заявляли **62%** з тих голів ОСН, які конкретизували ці різновиди (*«В основному – це матеріальна допомога. Це основна частина, яка надається ними», «зараз він нам допомагає матеріальною допомогою людям. Пайки він нам дає. Зараз він мало забезпечених людей, які переселенці, кормить ... два рази на тиждень – вівторок і четвер», «допомагали йому в плані матеріальної допомоги, роздачі», «він надає продуктові набори. Я роздавала», «ми направляємо до нього людей, які потребують допомоги, але і в деяких інших питаннях він трохи-трохи допомагає», «Матеріально, це якщо потрібна допомога літнім людям, інвалідам і так далі, то ми звертаємось, будь ласка, візьміть на допомогу цю людину»*).

Значно рідше згадувалися інші різновиди співпраці, зокрема:

- 29% згадували отримання допомоги у **питаннях будівництва, ремонту, послуг ЖКГ** («За його допомогою побудований дитячий садочок. Ми збирали підписи», «допоміг нам відремонтувати і будинок культури, і амбулаторію. І допоміг зробити ремонт у садочку. І допоміг встановити бювет», «дуже багато зробили по капітальним ремонтам, по всьому» «подасмо спільні звернення щодо проведення ремонтних робіт в будинках. До нас депутати роблять запит, які у вашому будинку потрібні провести роботи», «коли був прильот і коли постраждав будинок, бо там газову трубу перебили, то я звернулася до депутата Бродського, і дуже оперативно було все вирішено», «при его содействии, вот сейчас ведутся работы по замене магистральной теплосети Киевтеплоэнерго», «дитячий майданчик, ігрові комплекси деякі поставили, там ще щось нам зробили»);
- 14% опитаних відзначали **підтримку з боку депутатів у спілкуванні з органами влади та надавачами комунальних послуг** («якщо місцеві органи не реагують, ми пишемо звернення на приймальню. В приймальні є юрист, який від приймальної пише звернення на ту організацію, і вони тоді вже починають реагувати», «є якісь листи для покращення стану нашого мікрорайону», «якщо там потрібно десь повпливати на ЖЕК, також нам допомагають», «коли ми просимо якесь звернення за підписом народного депутата, то вони не відмовляють»);
- 14% опитаних спільно з депутатом **організовували різні масові заходи** («На першому, коли він був, то він організував хор «Співоча Тросщина». В школі він проводив конкурси, роздавав грамоти декілька років підряд», «В минулому році ... нам допомагала проводити свято, фінансова була там підтримка», «Практически во всех мероприятиях, которые она организывает – смотры, конкурсы и все остальное, активно своих жителей привлекаем к этому делу», «В минулому році ... допомагала проводити свято, фінансова була там підтримка»).

Крім цього згадувалися ситуації отримання юридичної допомоги («це може бути якась консультація юриста», «В юридическом. Он классный юрист», «совсем недавно мы проходили перерегистрацию ОСН, и он очень активно нам помог»), сприяння депутатам у зустрічах з мешканцями, обговорення громадських проєктів.

Щодо діяльності депутатів звучало чимало критики від голів ОСН. Відзначалося **небажання йти на контакт** («я намагався встановити контакт з усіма депутатами нашого району. На жаль, я б не сказав, що ці спроби виявилися вдалими. ... спілкування з депутатами зводиться до того, що я з їх допомогою отримую зайвий екземпляр відписки,

яку я отримував без їх допомоги», «два депутата, к которым можно было набрать, они всегда брали трубочку, и даже если они были заняты, говорили, когда перезвонить. А остальные – мороз полный», «З місцевими депутатами не співпрацюємо, оскільки вони не йдуть на співпрацю», «10 років тому співпраця була на порядок вища як з депутатами Верховної Ради, так і з міської ради. Але деградація міської ради призвела до того, що важко знаходити там підтримку, розуміння», «нажаль, він не те що не хоче допомагати. Він чомусь ... мені здавалося, що трошки навіть заважав. І я від нього відсторонилася»), **зневажливе ставлення** до ОСН («були такі, що не цікаво, ви маленькі, не цікаво, а що мені з того. Дуже часто таке ми чуємо», «до цієї реформи, коли за депутатом була закріплена безпосередня територія, нам працювалося краще. Бо ти міг прийти до конкретного депутата, чітко йому сказати, що тебе обрали мої жителі, а не ти тепер бігаєш по всьому району або по всьому місту і фактично намагася зацікавити депутата, щоб твій ОСН був йому цікавий. А мені знаєте, як кажуть? В тебе маленький ОСН, у тебе мало виборців. Ви не цікаві»), **зосередженість депутатів на дрібних питаннях** («були глобальні проєкти. Це були проєкти, які направлені, наприклад, на якийсь загальний суспільний інтерес. А зараз депутати не хочуть братися за такі великі проєкти»).

Проте негативні відгуки були обмеженими, поєднаними з позитивними оцінками співпраці. Серед тих голів, які вказали, що вони взаємодіють, співпрацюють з депутатами, лише 4% дали виключно критичну оцінку.

Ті голови ОСН, які заявили, що вони не мають співпраці з депутатами, аргументували такий стан відсутністю бажання з боку депутатів до співпраці, безперспективністю своїх звернень («Комунікували з багатьма. Але все залишилося тільки на тому, що ви направляйте людей нам за допомогою. А щоб серйозні робити...», «Нажаль, вони до нас не йдуть і ми до них. Скільки не зверталися, ніякої реакції», «до війни ... спілкувалися з депутатом ... він нам давав набори для пристарілих. Сейчас они все заняты, и о чём их спрашивать», «депутат у нас така славнозвісна – Безугла. Але ми туди точно ні разу не зверталися, бо її там ніколи і не буває, і не буде її там. І частіше всього ми звертаємося до старих депутатів ... Вони зараз не депутати, але вони, де можуть, нам допомагають. ... А з нових, ми їх навіть і не знаємо», «про городських я лучше не буду казати. Ми з ними не спілкуємося. Ми питалися, ми ходили всіма ОСНами до практично багатьох депутатів, але ж. Я ще раз кажу, ми не повинні ходити з протягнутою рукою. Вони повинні приходити до нас»).

Загалом характер взаємодії ОСН з депутатами не можна вважати задовільним; контакти депутатів з ОСН необхідно робити більш продуктивними та системними.

3.4. Здійснення контролю за якістю надання житло-комунальних послуг та проведення ремонтних робіт

Повноцінного контролю за наданням комунальних послуг та проведення ремонтів немає з боку практично жодного з ОСН. Хоча більшість із них (84%) **намагаються** здійснювати такий контроль, але успішність цього залежить від конкретних обставин та конкретних людей.

Голови ОСН відзначали, що вони **не мають реальних повноважень та реальних механізмів** для подібного контролю («Ми єдине, що можемо прийти, побачити ці документи, на якій підставі вони роблять це розривають, а потім вже проконтролювати і вже просити, навіть не вимагати, а просити, щоб залишили хоч так, як воно було до того. Тому що закриваєш... вже районний благоустрій цю карточку. Впливу як такого ми не маємо на це», «Нам не приносять акти. Ми самі ходимо і просимо – дайте нам. А як звертаємось – коштів немає. Нічого ми поки робити не будемо взагалі. Коштів немає, все», «У нас є і комісія, яка перевіряє після будівельників. Але ми б хотіли, щоб, якщо, наприклад, є у нас комісія, ми могли після завершення будівництва перевірити. І якщо ми згодні з усім, що зробили, поставити там свої підписи. І щоб це було легально. Але прав у нас таких немає, тому ми можемо тільки стояти і казати: тут є помилки, але... Ніхто нас не чує»), і контроль здійснюється **скоріше в індивідуальному порядку через особисту активність** голів («Ми займаємося дуже активно цим, цією справою. Всі ремонтні роботи, які проводяться, контролюються обов'язково. Пішки за ним ходжу, за кожним. Чи хтось із наших. А потім беремо обов'язково акт виконаних робіт в керуючої чи у ЖЕКу», «говориш-говориш ЖЕКу, керуючої компанії – да, зробимо. Я говорю: когда? И обязательно ходишь и проверяешь, как надсмотрщик», «Вже я добився, що вони слухають і виконують, бо їм буде гірше. Вони це вже розуміли, що мене краще не чіпати в цьому плані»), та завдяки **гарним відносинам з виконавцями** («я дуже дружу з ЖЕКом і депутатом, тому мені трошечки легше», «якщо у нас асфальтують, наприклад, дорогу, чи сходи робили, тротуари робили, то ми спілкуємося з ШЕУ. Вони телефонують мені. Я приходжу разом з працівниками. Тобто візуально контролюю, як можна сказати», «у нас дуже тісна співпраця з ЖЕКом. У нас там чудовий керівник з керуючої компанії нашої. Ми не ходимо перевіряти все, але якщо люди кажуть, що там стики робили, але ефекту 50 %, то ми залучаємо ЖЕК»).

Вимоги ОСН часто ігноруються як виконавцями робіт («коли КП ШЕУ здійснює об'їзд вулиць навесні, вони чомусь нас навіть не запрошують»), «ми тільки можемо прийти і попросити, будь ласка, зверніть увагу, що там зроблена дорога неякісна ... але яка буде реакція, то вже добра воля тої людині, до якої ми звертаємося», «Контролюємо, але я би не сказала, що вони такі підконтрольні. Тому що так, на словах спіймаси, що вони щось роблять, і тоді ти вже контролюєш. А так вони не повідомляють, не інформують», «контролюємо, знаходимо якісь недоліки, подаємо. Але толку? Ну, по дрібницям виконуємо», «Я початок роблю, а кінець, саме основне, я не можу зробити. Тому що в нас немає взаємодії основної з ЖЕКом, з КП-керуючою. Раніше все-таки ми зустрічались і хоч це обговорювали. Зараз це зведено зовсім нанівець»), так і контролюючими органами («ми у своєму будинку, визнали, що ремонт проведено неякісно. Ну і що далі? Так воно і залишилось. Звернення до райадміністрації – ну і закінчилось нічим», «є ще Технадзор, так називасмий, тому що багато робіт, які робляться через «Прозоро», це, наприклад, асфальтування, заміна вікон, ремонт криши і тому подібне. То я хочу сказати, що цей Технадзор зовсім не комунікує з органами самоорганізації – раз. Далі – до них не можна достучатися. Якщо щось не зроблено, ми їх визиваємо, вони нас ігнорують», «Ми здійснюємо цей контроль, подаємо в Солом'янську РДА звернення щодо неякісно проведених робіт. Але у нас немає механізму впливу, якщо не реагують на наше звернення»).

Відповідно ОСН хотіли б повернення стану, коли існує вимога **обов'язкового отримання з їхнього боку підтвердження належного виконання робіт** («якби у тих актах виконаних робіт з керуючою компанією був десь хоч маленький підпис ОСН, то це було б реально. А так ти просигналізував, ти зробив звернення, тобі надали якусь відписку, або взагалі не надали, або все ж таки відреагували на твоє звернення і все», «треба вносити зміни в законодавство, яким було б передбачено, що якщо на території діє ОСН, то потрібен підпис керівника ОСН, про те, що він проконтролював виконання робіт і підписав акт виконання робіт. І вже потім проплатити виконавцеві тих послуг»).

3.5. Сприяння охороні громадського порядку

Лише **близько половини** ОСН (51%) вказали, що вони тим чи іншим чином займаються сприянням охороні громадського порядку. Причому майже всі випадки такого сприяння полягають у допомозі діяльності поліції, контактуванні з нею.

Зокрема, лише 15% ОСН залучені до охорони порядку через дії своїх мешканців («У нас є групи хлопців, які ходять в селі», «Хлопці, які не служать, які мають здоров'я,

мають навички, патрулюють», «у нас є загін самооборони ... «Мікрорайон Жуляни», який існує ще з 14-го року Ми з ними співпрацюємо, тобто оперативні хлопці, які можуть в будь-який час, не дай Боже, що, вискочить», «до війни у нас люди теж встановили пост охорони, провели відеонагляд для того, щоб відвадити тих наркоманів і так далі, тих злодюжок і п'яниць. Начебто все добре. І зараз у нас теж сидить охорона, дивиться по камерах»), або з використання відеокамер («поліція періодично звертається за переглядом відеокамер. Пару разів в місяці так точно, якщо щось стається», «камери неодноразово поліція використовувала і завдяки ним розкривала злочини», «коли перший проєкт був, встановили камери, саме стежили за палатками, ларьками, за всім на світі», «У мене закрита територія, стоять відеокамери»).

Що стосується можливості створення груп самооборони, відзначалося, що в нинішніх умовах їх утворення та функціонування є досить проблематичними («До повномасштабного вторгнення ... в рамках конкретного заходу були зроблені тимчасові чергування для допомоги охорони зелених зон. А під час повномасштабного вторгнення це буде просто порушення чинних вимог військового стану», «ДФТГ – у нас така була організація, дуже незрозуміле ставлення. Ми особисто колись створили на території мікрорайону, єдиний на весь Київ, у нас був загін по охороні правопорядку. була чудова структура, були люди, все розігнали, нам не потрібно під час війни»).

Для більшості ж ОСН сприяння охороні порядку обмежується **взаємодією з дільничними інспекторами** (про таку співпрацю заявили 34% ОСН, які вважають себе долученими до охорони порядку), та **зверненнями по допомогу до поліції** (таку активність відзначили 43% ОСН, які вважають себе долученими до охорони порядку).

При цьому близько 27% ОСН критично відгукувалися про характер взаємодії з правоохоронними органами. Критикувалися як дільничні інспектори («телефон є, а щоб його спіймати десь, я вже й на прийом ходила, і він вже з іншої сторони приймає, все закрито, потрапити я в останній час не можу ніяк до нього», «У нас дільничного не побачиш в селі», «співпрацюємо з дільничними, але від них такої великої допомоги немає», «Дільничного шукав три роки, так і не знайшов. Потім плюнув», «Дільничні взагалі не працюють. Оцей інститут дільничних – він перекреслений, нуль»), так і робота поліції загалом («Правоохоронним органам ми постійно пишемо, що ми намагаємося з ними співпрацювати. ... якщо у нас щось стається, то, звісно, вони реагують. Але реагують, в основному, це коли ти вже напряму до голови Дарницької адміністрації звертаєшся», «якщо порушують комендантську годину, я телефоную в поліцію, на що мені відповідають – вийдіть і сфотографуйте правопорушника», «співпрацюємо з поліцією, особливо з патрульною поліцією. Ну, щось не можемо добитися результату», «Колись це

була міліція. Зараз це поліція, але після реформи взагалі вони перетворилися на збіговисько невідомо кого»).

З огляду на існуючий характер взаємодії ОСН з національною поліцією варто збільшити можливості ОСН долучатися до охорони порядку, що можна зробити, зокрема, через впорядкування співпраці ОСН з муніципальною охороною м. Києва, із зобов'язанням останньої реагувати на звернення від ОСН.

3.6. Внесення пропозицій до проєктів програми соціально-економічного розвитку та проєктів місцевого бюджету

Про наявність подібної активності ОСН заявляли лише половина (50%) опитаних голів ОСН. Відсутність такої активності пояснювалося:

- **незнанням**, яким чином це можливо робити («А як нам можна їх вносити? Через кого?», «навіть і шляхів таких... Не зрозуміло, як навіть це робити», «Я не розумію куди звертатися. Механізм потрібен чіткий», «я не знаю, кого з ОСНів допускають до таких рішень а куди їх вносити? В нас ніхто не питає», «Про пропозиції я не знаю, але із задоволенням ознайомлюся з цією інформацією», «ця інформація досить чомусь закрита, не пропагується, не висвітлюється широко. Яким чином? До кого? Персонально?»);
- **безперспективністю** подібних звернень («ті пропозиції, які вносили свого часу, не розглядалися від слова зовсім. Тому ми перестали цим займатися», «взагалі я не бачу впливу ОСНів на якийсь розвиток. У нас щось не виходить з цим», «Очень тяжело куда-то достучаться и чтобы тебя услышали. ... Это бесполезно», «ця історія не має реально під собою потім виконання чи хоча б якихось рекомендацій до цього»);
- **відсутністю реальних можливостей** («це не від нас залежить, я вважаю. Тому що для того, щоб вносити ці пропозиції, то потрібно, щоб нас хтось інформував, по-перше. По-друге, запрошував», «в ОСН немає важелів впливу на розпорядника коштів», «ОСНів, як ви знаєте, не сприймають. Що ми якась організація є», «через депутатів інколи щось вдається зробити, а так не сприймають, не пробитись»);
- **відсутністю контактів з депутатами** («Я, наприклад, не спілкуюся з жодним депутатом. Чомусь вони до нас не приходять і нас нікуди не запрошують», «раніше депутати в районі вибиралися мажоритарні. І ми конкретно знали, що до

нас прив'язаний Володимир Гончаров. І до нього писали постійно звернення. ... як зробили пропорційну систему, їх відкріпили від цих всіх вулиць»).

З тих голів ОСН, які вносили відповідні пропозиції, **більше половини (55%)** вказали, що їхні намагання були **безрезультатними** («у нас в ОСН, по мікрорайону Жуляни, є три готові проекти. ... Проекти пройшли експертизу, пройшли навіть громадське слухання. Але фінансування на них взагалі не виділяється, взагалі не розглядається», «попередні пропозиції, їх було мало, але були дві пропозиції, вони не були враховані. ... я вважаю, що нашої думки не чують», «Таке враженням, що збирають ідеї з нас, і на тому закінчується», «Пропозиції вносимо, але, знаєте, ніхто їх не чує. ... взагалі не чує», «Постійно надавали, надаємо і будемо надавати. Зворотній зв'язок ніякий», «Кожного року подаємо ці пропозиції, навіть вже смішно, вони одні й ті ж самі. Тільки додається більше і більше, і виконання мінімум. Можна сказати, що їх немає», «Наші ОСН постійно хочуть якихось змін, і на засідання комісії різних типів нас запрошують. Але це суцього для масовки. Нас ніхто не чує і ніколи нам ніякі права не дають»).

Ще **43% голів**, які вказували, що вони намагалися робити пропозиції до проектів розвитку та бюджетів, оцінювали результативність своїх зусиль як **обмежену** («подаємо – так, ми подаємо, але воно не завжди спрацьовує», «працює, по суті, тільки тоді, коли ці пропозиції співпадають з пропозиціями депутатів», «воно працює тільки тоді, коли на особистих зв'язках», «Ми кожен рік давали пропозиції. Не всі вони... Дуже мало і дуже частково вони виконувалися», «пропозиції вношу, але доволі мало відповіді»).

Жоден з опитаних голів **не вважав ефективність** своїх спроб впливати на формування проектів розвитку та місцевого бюджету **достатньою**.

Вочевидь для активізації ОСН в описаному вище напрямі необхідні зміни щодо сприйняття ОСН міською владою, правового утвердження ОСН як суб'єкта подання бюджетних пропозицій. Крім цього здатність ОСН вносити бюджетні пропозиції вимагає проведення додаткового навчання голів ОСН, та введення у штаті ОСН професійного юриста, який би міг допомагати у юридичному оформленні пропозицій.

4. ПОТЕНЦІАЛ ЗМІН В ДІЯЛЬНОСТІ ОСН

4.1. Сприйняття можливостей отримання від міської ради додаткових повноважень

Питання щодо наділення ОСН додатковими повноваженнями було досить дискусійним. З одного боку **переважна більшість** опитаних голів ОСН (69%) **підтримали** можливість подібних змін.

Проте, по-перше, **чималу частку** (32%) з тих, хто підтримував відповідні зміни, склали голови ОСН, які **зосереджувалися саме на додатковому фінансуванні**, бажали б отримати саме його, не говорячи про пов'язані з ними повноваження (*«На першому місці – це фінанси. Щоб ми не за свої кошти закуповувало от те, про що ми вам розповідали», «було б дуже добре, якби якась частина коштів, які формуються на весь район, могла б надходити на реалізацію ОСН», «якщо виділятимуться кошти, то більше буде ефективною робота і ОСН», «Нема фінансування – нема роботи. Що який ОСН може без фінансування зробити?», «лучше просто предусматривать финансирование ОСН, деньги для работы в микрорайонах, в ОСНах. Мы все реализуем, и это будет попроще механизм»*).

По-друге, 10% з тих, хто підтримав відповідні зміни, робили це із певними умовами (*«Ну, тут напевно треба, щоб кожен для себе вирішив. І кожен повинен прописати, під що. Хтось, можливо, хоче роздавати матеріальну допомогу і тд», «Тільки з відповідною пророботкою, з фінансуванням, з механізмом і таке інше», «Реальні зміни потрібні по відношенню до ОСН, за умови чіткого алгоритму, механізму для того, щоб всім було зрозуміло, які ми можемо мати повноваження і що ми можемо з цим робити», «запустити механізм потрібно. Але треба чітко напрацювати, як цей механізм буде працювати. Правила гри», «має бути дійсно перелік повноважень, які може делегувати Київрада. Друге, має бути оцінка спроможності ОСН виконувати ті чи інші повноваження, які він захоче взяти на себе. І тоді можна розповідати», «В принципі, так, але, як кажуть, диявол криється в деталях. Тобто, коли кожен з нас ознайомиться з повноваженнями і яке під це фінансування буде, то він сам і буде вирішувати, згоден він під таке фінансування брати повноваження чи ні»*).

Також близько третини (32%) опитаних голів ОСН не змогли дати чітку відповідь на це запитання, говорячи про неможливість простої та однозначної відповіді, оскільки необхідно чіткіше уявляти, про які саме додаткові повноваження йдеться, та яким буде механізм їхньої реалізації (*«з одного боку це добре, а з іншого боку – треба думати. Тому*

що можуть дати копійку, а на рубль потім руки повикручують», «Передача додаткових повноважень – це дуже специфічно. Це потрібно, можливо, не всім. Не всі ОСН готові взяти на себе ці повноваження», «це повинно бути прописано, що я можу, що я не можу, і що я можу дійсно запропонувати потім і їм», «Це залежить від функцій, як вони будуть передані, як вони будуть контролюватися, якого рівня ОСН», «В залежності, які повноваження, і скільки за це будуть платити. І яка відповідальність»).

Ті ж голови ОСН, які не підтримали варіант отримання додаткових повноважень (таких було 9% від опитаних), аргументували свою позицію:

- достатністю існуючих повноважень («хлопче, ти б хоч зі своїми основними справився. Я не знаю, як з основними справитися», «якби вони матеріально нам допомогли забезпечити додатково ті повноваження, які ми вже маємо, ... то нам би цього вистачило»);
- загрозою перетворення ОСН на чергову корумповану структуру («повноваження виконавчого статусу передавати з грошима ОСН не можна. щоб ота кормушка, яка зараз є в міській раді чи в міській адміністрації, перейшла в ОСН, я вважаю, що це буде тільки дискредитувати ОСН», «я проти того, щоб і ОСН, і депутатам Київради надавали кошти для виконання цих... Це підкуп населення»);
- впевненістю, що навіть у випадку надання повноважень їхнього фінансування не буде («щодо додаткових або ж делегованих повноважень, як це написано в законі, нам ніхто кошти не виділить. Тому брати якісь додаткові зобов'язання на себе нема сенсу»).

В цілому основна маса ОСН позитивно сприймає можливість отримання додаткових повноважень, готові спробувати використовувати нові можливості. Тому такі можливості варто надавати.

4.2. Умови покращення роботи ОСН

Визначаючи, що може сприяти більш ефективній діяльності їхніх ОСН, опитані голови переважаючий акцент робили на питаннях **збільшення фінансування**, та **збільшення повноважень ОСН**, їхнього авторитету, можливостей впливати на органи влади. Зокрема збільшення фінансування необхідним для своєї нормальної роботи вважали 46% опитаних голів, а збільшення реальних повноважень ОСН, їх можливостей впливу – 40%. Також 34% опитаних голів робили наголос на **забезпеченні нормальної взаємодії та комунікації** з органами влади, поваги до ОСН. Тобто переважна більшість голів саме ці три пункти вважають ключовими для забезпечення ефективної діяльності

своїх організацій, і це відображає їхню нинішню оцінку ООН як слабких, безсилих, значною мірою декоративних організацій.

Крім цих трьох основних пунктів згадувалися такі варіанти, як забезпечення організації приміщенням, більша активність та відповідальність людей, зменшення бюрократичного регулюючого навантаження (*«Дуже багато паперової роботи, якої, в принципі, не потрібно»*, *«коли починають дзвонити і терміново потрібно бути тут і зараз. А у вас там є люди, які чекають, і у вас зустріч назначена, ... А если нас ещё будут дёргать параллельно, но это не выход из положения»*), забезпечення юридичної підтримки. Проте кожен з цих варіантів згадували досить невелика частка опитаних голів (від 2% до 5%).

ВИСНОВКИ

Отримані в дослідженні дані свідчать, що київські ОСН функціонують з великою кількістю проблем. Значна частина цих організацій взагалі не мають приміщень, де б вони могли тримати документацію та оргтехніку, розміщувати працівників, проводити зустрічі та прийоми громадян, або мають приміщення, які є занадто малими чи недостатньо підготовленими, аби забезпечувати потреби організації. Вони практично не мають фінансових ресурсів, внаслідок чого не можуть реалізовувати власні ініціативи і є дуже обмеженими в можливостях реалізації своїх повноважень; також їх не сприймають як значущих суб'єктів. Але при всьому цьому вони досить активно займаються захистом прав громадян, намагаються просувати ініціативи, спрямовані на покращення якості життя в своїх районах, по можливості займаються благоустроєм своєї території, борються за дотримання стандартів проведення ремонтних робіт та надання комунальних послуг. Їхні відносини з мешканцями районів вочевидь сприяють навчанню останніх демократичним принципам взаємодії з владою, розумінню необхідності громадянської активності; внаслідок цього ОСН певною мірою стають інструментом демократизації країни, розвитку громадянського суспільства. Тому їхнє збереження та розвиток є нагальною потребою, вони заслуговують на підтримку, сприяння та захист.

Головною проблемою у функціонуванні ОСН є їхня надзвичайна слабкість та обмеженість можливостей. На сьогодні вони діють переважно як посередницькі структури, акумулюючи інформацію про проблеми на місцях, і намагаючись донести цю інформацію до місцевих органів влади. При цьому в цих взаємодіях вони виступають головним чином як прохачі, які не мають практично ніякого впливу на тих, до кого звертаються, а взаємодія залежить майже виключно від доброї волі останніх (якої часто бракує).

Відповідно, для забезпечення їхньої ефективності та розвитку в першу чергу потрібно покращити їхню матеріальну базу. По-перше, необхідно змінити ситуацію, коли здійснення практично усіх дій, які потребують фінансових витрат, вимагає від ОСН звернення по зовнішню допомогу. Така ситуація шкідлива не лише з погляду ускладнення або й унеможливлення реалізації багатьох планів та виконання ОСН своїх функцій, але й з погляду авторитету цих організацій. Якщо їм доводиться постійно просити про допомогу, вони починають сприйматися як несерйозні, безсилі, незрозумілі. Таке сприйняття з'являється як з боку владних органів та інших організацій, від яких вони хочуть чогось добитися, так і з боку пересічних громадян. В першому випадку це ще більше зменшує можливості реалізації ОСН необхідного та бажаного, в другому – зменшує бажання

просувати ініціативи «знизу», веде до розчарування у демократичних правилах та процедурах. Тому необхідно: 1) внести зміни до законодавства про ОСН, виділивши їм чітке і обов'язкове фінансування (крім наявної оплати праці керівництва), за певним визначеним критерієм (наприклад з розрахунку певної суми на кожну людину, яку охоплює ОСН); 2) запровадити конкурси громадських проєктів виключно для ОСН (з можливим варіантом реалізації цього конкурсу окремо по районах міста); 3) передбачити можливість надання допомоги з депутатського фонду напряму ОСН; 4) активізувати роботу Київської міської ради в напрямку якнайчастішого делегування повноважень та ресурсів для ОСН.

Необхідно активізувати роботу із забезпечення ОСН прийнятними (за розміром та якістю) приміщеннями. Наявність таких приміщень впливає не лише на якість роботи організацій, але й, знову таки, на її сприйняття та статус. «Бездомна» організація сприймається і звичайними людьми, і чиновниками як несерйозна, недостойна неуваги та довіри. Крім безпосереднього надання приміщень можливо розглянути варіант надання ОСН компенсації коштів у разі оренди приватних приміщень (аналогічно тому, як це має місце у випадку депутатських приймалень).

Крім питань матеріального забезпечення необхідна реалізація політики просування самих ОСН. Голови цих організацій часто нарікали, що серед міських депутатів, співробітників районних адміністрацій, керівництва ЖКХ, поліції тощо не знають про існування ОСН, їхні завдання та повноваження. Тому виглядає доречним організація кампанії з ознайомлення всіх організацій, з якими ОСН можуть стикатися під час реалізації своїх завдань, з функціоналом, правами та обов'язками цих утворень. Крім цього необхідно затвердити зразок посвідчення голови ОСН, що сприятиме підвищенню їхнього статусу та полегшить спілкування з представниками владних органів та комунальних служб. Водночас варто реалізовувати програми навчання самих голів ОСН, аби вони краще розуміли свої права та обов'язки, можливості впливу на органи влади.

Взаємодія ОСН з громадянами та з представниками влади вочевидь ускладнена обмеженістю юридичної освіченості керівництва цих організацій. Відповідно стає бажаним введення в штат ОСН оплачуваної посади юриста. Останній є необхідним для надання фахових консультацій громадянам, які звертаються по допомогу, для формулювання пропозицій, які ОСН можуть вносити щодо планів соціально-економічного розвитку міста та бюджетних проєктів.

Наявна потреба інтенсифікації взаємодії міської влади з ОСН, зокрема необхідно: 1) забезпечити безперешкодний доступ голів ОСН до комісій Київської міської ради; 2) створити постійно діючий майданчик для комунікації ОСН з владою міста; 3) забезпечити

на нормативно-правовому рівні роль звернень ОСН як суб'єкта подання бюджетних пропозицій в усіх актах, що стосуються бюджетного процесу у м. Києві.; 4) забезпечити здійснення звітування РДА перед ОСН за проведені й заплановані роботи та з інших питань віднесених до їхнього відання у відповідних районах; 5) зобов'язати відділи благоустрою та УЗН відповідних районів м. Києва, відділи культури та спорту районних адміністрацій забезпечувати ОСН підтримкою, інвентарем та спорядженням на період проведення планованих заходів з благоустрою, культурних та спортивних заходів; 6) інтенсифікувати контакти ОСН з депутатами Київської міської ради, зробити їх більш продуктивними та системними.